

však nejsou ani beletristické texty, jejichž využití ve výuce rovněž demonstrujeme v této kapitole. Nejprve si však přiblížíme, jak vypadá dobrý výukový text a kde jej hledat.

4.5 Znaky a zdroje dobrého textu ve výuce

Ve výuce odborných předmětů máme možnost pracovat s různými zdroji informací a různými typy textů. Výukový text by měl být vybírán tak, aby odpovídal cíli hodiny, věku a schopnostem žáků. Důležité také je, jaký text vybíráme. Jde-li o text **naučný**, měli bychom se zaměřit na následující otázky:

Jaká je hlavní či nejdůležitější myšlenka (v) textu?

Jaké jsou (zde) klíčové pojmy vztahující se k hlavní myšlence?

Jsou klíčové pojmy mezi sebou vzájemně provázány tak, aby došlo ke skutečnému porozumění tématu?

Podstatné je, aby byl o smysluplnosti čtenářství a o potřebě jeho rozvoje ve vyučovaném předmětu přesvědčen i učitel. Když hoří učitel, hoří i žáci.

Při výběru naučného textu se nabízí následující zdroje:

Odborná literatura – jde do hloubky, zaměřuje se na konkrétní problematiku, obsahuje poznámky pod čarou a velké množství odkazů.

Populárně naučná literatura – může se zaměřovat např. na životní styl.

Encyklopedie – poskytují souhrnné zpracování vědního oboru.

Příklady:

- Jíří Dvořák: Rostlinopis⁴⁵ (téma rostliny), Havětník⁴⁶ (téma obratlovci i bezobratlí), Stromovka⁴⁷ (téma stromy)
- Petr Wohlleben: Slyšíš, jak mluví stromy?⁴⁸ (téma ekosystém les)
- Mark Miodownik: Neobyčejné materiály⁴⁹ (téma látky, materiály, udržitelná spotřeba)

V odborných předmětech je však také prostor pro **beletristickou literaturu**:

- Markéta Baňková: Straka v říši entropie⁵⁰ (fyzikální jevy)
- Timothée de Fombelle: Tobiáš Lolness⁵¹ (ekosystém les)
- Luis Sepúlveda: O rackovi a kočce, která ho naučila létat⁵² (ropa, znečištění prostředí)

Nezávisle na typu textu (naučná literatura či beletrie) bychom si měli položit tyto otázky:

Jaké je poselství textu? Proč je cenné, že tento text existuje?

Komu je text určen? Komu může být prospěšný? Co v textu souvisí s dosavadními znalostmi žáka?

Kterým klíčovým místům musí žák rozumět, aby text pochopil? Která místa jsou potenciálně matoucí?

⁴⁵ Dvořák, J. (2012). *Rostlinopis: podivuhodné pravdy a výmysly ze zeleného světa*. Baobab.

⁴⁶ Dvořák, J. (2015). *Havětník*. Praha: Baobab.

⁴⁷ Dvořák, J., T. Horvathová. (2010). *Stromovka aneb abeceda vzácných či všelijak nádherných stromů*. Baobab. ISBN 978-80-87060-23-0.

⁴⁸ Wohlleben, P., & Havlová, M. (2017). *Slyšíš, jak mluví stromy? Co všechno můžeš objevit v lese* (1. vydání.). Brno: Kazda.

⁴⁹ Miodownik, M., & Drobek, A. (2016). *Neobyčejné materiály: Podivuhodné příběhy látek, které vytvářejí náš svět* (První vydání v českém jazyce.). Praha: Dokořán: Argo.

⁵⁰ Baňková, M. (2010). *Straka v říši entropie*. Praha: Petr Prchal.

⁵¹ Fombelle, T. d., Place, F., & Janderová, D. (2009). *Tobiáš Lolness*. Praha: Baobab.

⁵² Sepúlveda, Luis. (2006). *O rackovi a kočce, která ho naučila létat*. Rybka Publishers. ISBN 80-87067-01-0.